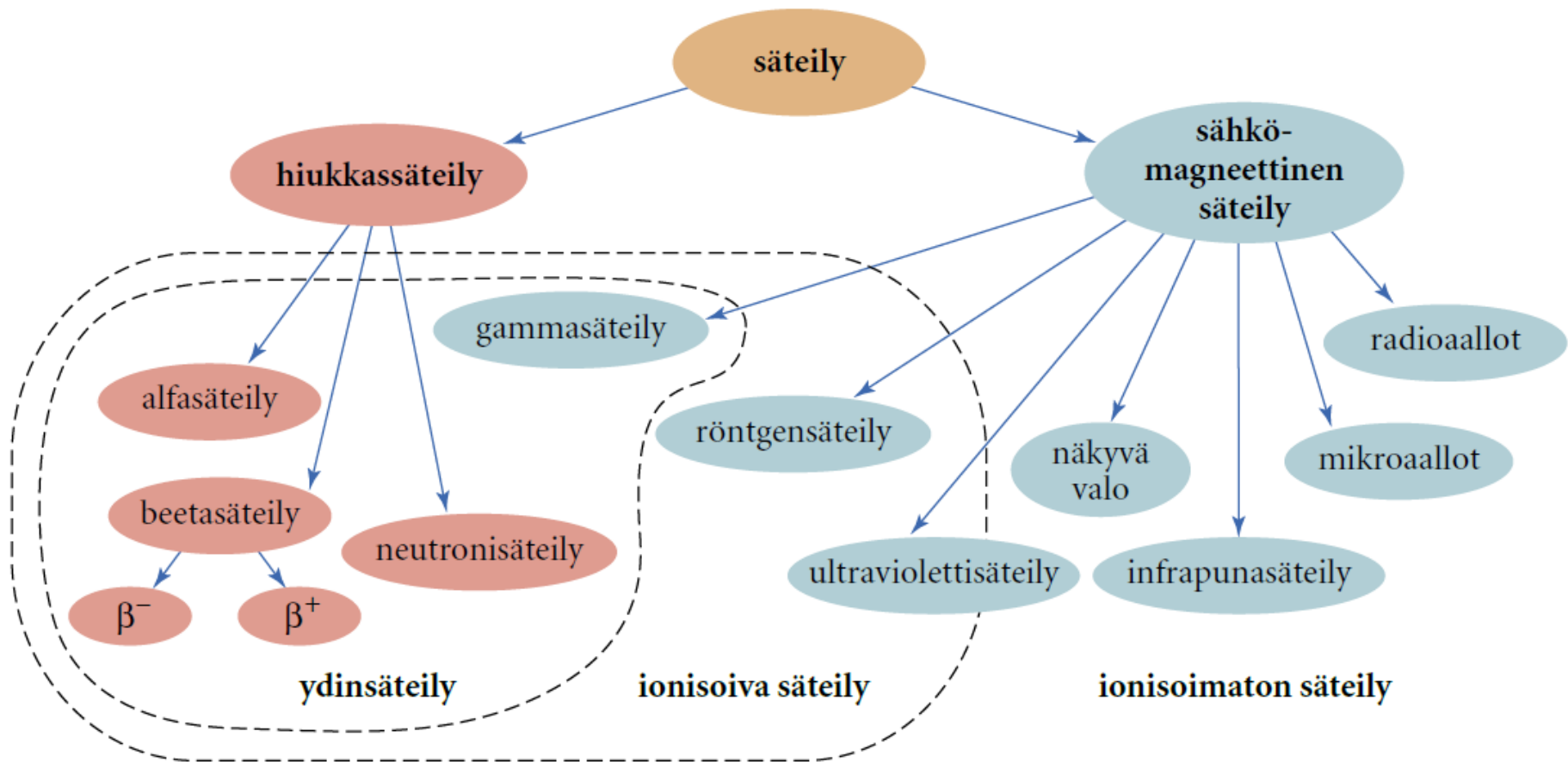

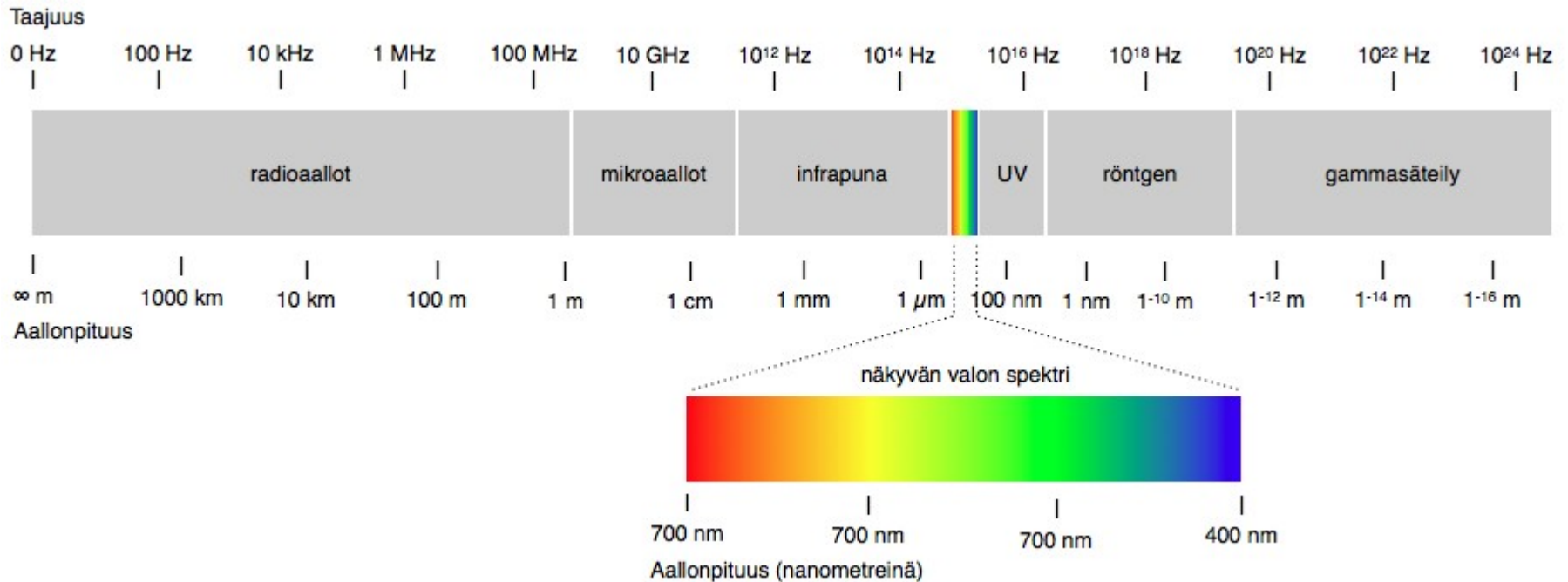

SÄTEILY - AALTOJA JA HIUKKASIA

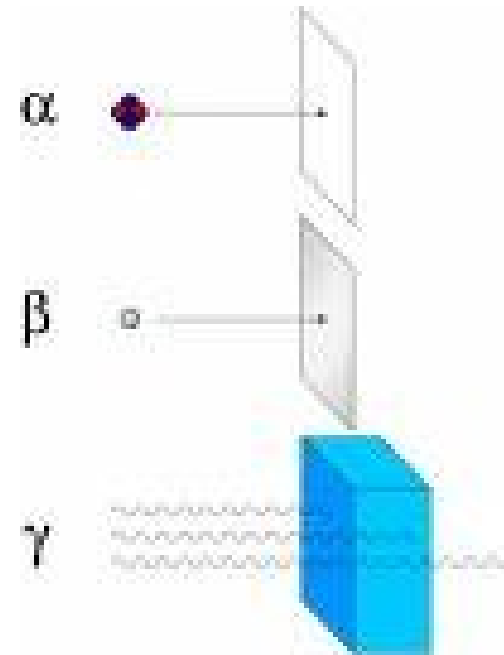
SÄHKÖMAGNEETTISEN SÄTEILYN SPEKTRI

Ks. myös MAOL s. 88

Opettele sähkömagneettisen säteilyn lajit ja hiukkassäteilyn hiukkastyypit.

Mitä yhteistä ja mitä eroa on oheisilla säteilylajeilla?

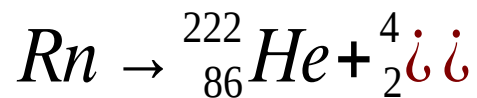

Esim. Mitä ainetta syntyy, kun ^{222}Rn hajoaa?

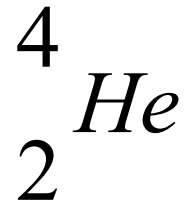
Isotooppitaulukosta s. 112
nähdään, että aineen Rn
järjestysluku on 86 ja se on
alfahajoava eli tuottaa
heliumatomin ytimiä.

Heliumatomin massaluku on 4
ja järjestysluku 2.

Massalukujen summa ja
järjestyslukujen summa säilyvät.

Alfahajoamisesta on siis tiedettävä, että syntyy isotooppiydin

Beeta(miinus)hajoamisesta
puolestaan on tiedettävä,
että syntyy elektroni

$$\begin{matrix} 0 \\ -1 \end{matrix} e$$

Tällöin beetahajoamisesta
voidaan päätellä äskeisellä
periaatteella, mikä muu
isotooppi syntyy.

Lisäksi syntyy **antineutriino** ,
joka on antiainetta.

Antiaine ja tavallinen aine
muuttuvat kohdatessaan
gammasäteilyksi:

Tärkeitä käsitteitä:

- Taustasäteily
- Ionisoiva säteily (rtg, α , β , γ , neutronis, osin UV)
- Ionisoimaton säteily (muut)
- Puoliintumisaika
- Aktiivisuus A, yksikkö Bq
- Säteilyannos, yksikkö Sv

Tärkeä sivusto:

[Säteilyturvakeskus \(www.stuk.fi\)](http://www.stuk.fi)

Säteilyä vastaan on **ASE**:

Aika mahdollisimman pieneksi!

Suojaus mahdollisimman hyväksi!

Etäisyys mahdollisimman suureksi!

Suosittelavia tehtäviä

s. 141: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9

HUOM!

Jos puoliintumisaika on vaikka 10 tuntia,
10 tunnin kuluttua alkuperäistä isotooppia on jäljellä
50 %,
mutta jos aikaa kuluu 20 tuntia,
isotooppia on edelleen jäljellä puolet 50 %:sta
eli 25 %
eikä se siis ole kokonaan hävinnyt!

Koska säteilevän aineen määrä pienenee,
samalla sen aktiivisuus vähenee.